מתני' אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה. אפי' מה שנלכה בתורוסי ראשון: **לרשות עצמה.** שלא ניסת לאחד מהן או שלא בגרה בתוך הזמן אביה ובעלה כו': **גמ' [ונדריה עליה].** קרא ימירנו הוא שלא מצינו שפתיה. אלא עליה מופנה משום נדרים שנראו לאחרים ראשון ליכול להפר אחרים אחרון: **תניא כוותיה דשמואל.** דאפילו בנדרים שנראו לאחרים ראשון מיפר בעל אחרון: **ולא הספיק הבעל לשמוע כו'.** דהיינו לא נראו לאחרים ראשון: **שמע בעלה והיפר לה.** דהשתא נראו לראשון: **חוזר האב ומיפר חלקו של בעל.** לפי שאין הבעל מיפר אלא בשותפות שבשעה שהפר עדיין לא שמע האב ובשביל כי חוזר ומיפר חלקו של בעל עם חלקו: הן הן דברי ב"ש. דאפילו נדרים שנראו לאחרים מיפר בעל אחרון: **אבל ב"ה אומרים.** אין אב יכול להפר לא חלקו ולא חלק חבירו עד שיהא אחרים אחד[ג] עמו: **אמאי פליגי.** ב"ש וב"ה התם אמרי ב"ש גבי שמע אביה והיפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת חוזר האב ומיפר חלקו של בעל ומפרשינן התם אליבא דב"ש אינו צריך להפר חלקו אלא חלק הבעל בלבד וב"ה אומרים אין יכול להפר חלק הבעל בלבד אלא א"כ מיפר חלקו עמו והכא מוחלפת השיטה דב"ש סברי (ב) דשמע בעלה והיפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל וחזר האב ומיפר חלקו של בעל אינו הפרה עד שיכולו חלק הפרתו והפרת בעל בבת אחת והכא קאמרי ב"ה אינו יכול להפר כלל אלא אחרים אחרון. אלא הכא בהא קמיפלגי דהוו נדרים שנראו לאחרים כדקתני שמע בעלה והפר לה הכא קאמרי ב"ש דבשמע אב ובעלה אחרון מפירין נדרה. אפי' מה שנלכה בתורוסי ראשון. דאחרון מפר נדרים שנראו לראשון. ומדקתני מתנרשה בו ביום ומתארסה בו ביום משום דבשמע עסקינן דשמע אחרון ומש"ה דוקא בו ביום אבל ביום אחרון לא אכיון שמע אחרון ולא הפר קיימיה לנדרה. ובגמרא שקלינן וטרינן הי מייניה שמע אחרון או אביה: **זה הכלל כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת.** שלא בגרה ולא נשאת לדי בגרה או נשאת יצאה מרשות אב ואחרון לאודיה לא מלי מפר: **גמ' מנא ה"מ דאחרון אחרון מפר נדרים שנראו לראשון.** דמדקתני מתנרשה בו ביום ומתארסה בו ביום על כרחך בשמע עסקינן דאי לא בו ביום אמה לי. ונהי דאיכא לאחויי דלמא מתני' בשמע אב ומש"ה קתני בו ביום אבל שמע אחרון לעולם אימא לך דאחרון אחרון לא מצי מפר אלא אם שמואל קיבלה מרבו דלא תנא לה בו ביום משום שמיעת אחרון תנא ליה ומש"ה אמר מנה"מ דהאי מנא ה"מ לאו הש"ס קאמר ליה אלא כולה מדברי שמואל היא וכאילו אמר הכי אמר שמואל מנא הני מילי דאחרון אחרון מפר נדרים שנראו לראשון. ולכותה גרים פרק אלו מציאות (ב"מ כח.) גבי פירות מפחריים וכמה א"ר יצחק קב בד' אמות ומוכח התם דרבי יצחק גופיה בעי לה. ושמעתא ממי מוכחת דדינא גופיה שמואל הוא דקאמר ליה ולאו דליה דקא בקיא בגלות דאם איתא דדינא דמתני' הוא ושמואל לא אמר מידי אלא למוכח ליה מקרא היכי מייתי תנא כוותיה דשמואל מברייתא דערה המאורסה וכו' דהא בברייתא[ד] ליה שמואל אלא מתני' דינא מהאי קרא דשמואל ואי האי דינא לא חזיא[ד] ליה שמואל אלא מתני' שמואל קאמר ליה דיהי דתני ליה אמתני' מיהו מתני' איכא לאחויי בית

דבשמע אב עסקינן ומש"ה מסייעי ליה מברייתא דלקמן לדמוי: **ודלמא** ה"מ בנדרים **שלא נראו לאחרים ראשון.** לכיון דנראו לראשון לא נתרוקנה רשות לאחרים אחרון. אלא שמע אומר: **אבל בנדרים שנראו לאחרים ראשון לא מצי מפר אדום אחרון.** לכיון דנראו לראשון לא נאבד כדמוכח לעיל (דף ע:) מהקישא דהוות הילכך ניחא דנדרים שנראו לאחרים ראשון אחרון כמתן לתיתיה דמי ומפר אב. א"נ ניחא לכיון דאיכא אחרים ולא אחרים אלא אם אין אחרים אלא אב ולא מצי מפר, אב נמי לא מצי מפר דבמקום אחרים אב לא מפר לאודיה: **עליה קרא יתירא הוא.** לומר כל נדרים שעליה ואפי' נראו לאחרים ראשון: **תניא כותיה דשמואל.** דאפילו נדרים שנראו לאחרים ראשון מצי מפר אחרים אחרון: **שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת ונתארסה בו ביום.** מש"ה קתני בו ביום דאי בו ביום אמה לי אתחרוה כיון שלאחריו כיון דכשמת בעל נתרוקנה רשות לאב ולא הספר בו ביום קיימיה לנדרים: **אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה.** דבעל דהייהו אחרים מפר בקודמין בשותפות דאב דבדברים בכרים עיקרן [דף סז:]. ודוקא נקט נתארסה בו ביום שנדרה דמיירי שמעו בעלה נדרה, ואם נתנרשה למחר הרי קיים הבעל ושוב לא יוכל אב להפר: **כל שלא יצאה לרשות עצמה.** דהייהו אי ניסואין או בגר, אב ובעל מפירין בשותפות: **גמ' מנא ה"מ דאחרון אחרון מפר נדרים שנראו לראשון.** דהייהו מתקיים ואחרון לא מצי מפר. אלא מתני' דמקיים ואחרון לא מצי מפר אלא אם אין אחרים אלא אב ול

עין משפט
נר מצוה

כב א מיי' פי"ח מהל' נדרים הל' י"ז טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף כ:

תוספות כתב יד

במאי פליגי ב"ש סברי בנדרים שנראו לארוס ראשון נמי. דהיינו ממי היכא דשמע ארוס ראשון כמו סיפא דנו ביום כדפי' ד), דנתרוקנה רשות לאב אי איכא ארוס אחרון ואי איכא ארוס אחרון יפרו שיהם בשותפות. וי"ס סברי לא אמרינן אביה ובעלה מפירין נדריה בראשה כיון דמפר אב בחיי ראשון ומקלם קלים לגוליה נדר הלכך אין כח ביד ארוס ראשון לאוריס מלק מנדרה שנשאר לו לאוריש לשני ולאב. ואית דגרסי בכך קיומא דבריתא שמע בעלה ויפר לה ולא הספיק אב לשמוע עד שמת [הבעל] מוחר אב ומפר מלקו של בעל. ולא נהירא דמתי אמר אחר אב הא עדיין לא הפר עד השתא, ומו מלקו שלו הל"ל, מלק עצמו ד) הפר. לכך נראה דגרסינן שמע אביה כדפי', וכן פי' ה"ר אליעזר דס"ג בתוספתא: **ושמע בעלה וגירשה.** בתוספ דווקא מייר כדמוסח סוגיא: **אי אמרת גירושין כשתיקה מצי** מפר. פי' הבעל עם האב: **[ואי אמרת] גירושין כהקמה לא מצי מפר.** דלאחר שקיים לא מלי מפר:

הגהות וציונים

א) דאסתלק **אסת"ק** ותו לא חזי (כת"י): **ב)** בלל **ודל ארום מהכא וקם** ליה (כת"י): **ג)** צ"ל דאיתיה **לאחרון** (בארות המים): **ד)** [ס"א **דבליבא**] (גליון וגר"ז): **ה)** צ"ל **אמרי ב"ש** (הגי"ש): **ו)** נוסף **ראשון** (הגי"ש): **ז)** ב"ה **דאמרי דאין** יכול (כת"י): **ח)** צ"ל **אסברייהו** (גר"ז): **ט)** ברישא **ומייתי** תניא (כת"י): **י)** נ"ב גליון תוספת מכת"י **מ"מ מאותו היום ואילך לא קרינן ביום שמעו** (הגי"ש): **כ)** נדצ"ל **שהרי** חלק עצמו **עדיין לא הפר**: **ל)** לפי הנראה מתחיל דיבור חדש **ומיגז** גייז, ושייך לע"ב. ועי' תוס': **מ)** נראה להוסיף תיבת **נמי**. וכ"ה ברישב"א: **נ)** גי' הגי"ש הוה מצי **למיבני אם יפר האב אחר שנתגרשה** דאי: **ס)** בהגי"ש נוסף **דהוקם הנדר במה ששמע** ושתק: **ע)** בהגי"ש נוסף **מ"מ מאותו היום ואילך לא קרינא ביה ביום שמעו**:

מסורת הש"ס עם הוספות

ב) [לעיל סמ. וש"נ], **ג)** עי' ר"ן לקמן עה. ד"ה כשם, **ד)** לעיל סז:, **ד)** לעיל עמוד א ד"ה ה"ג נערה.

הגהות הב"ח

(ה) בא"ד בנה אמת שלו ושל בעל ואתם וכו' לשמוע קאמרי ב"ש כ"ל ותיכם ואתם ממקן: **(ו) בא"ד** וכ"ס סברי הכא דהוו נדרים שנראו לארוס ראשון אביה ובעלה כ"ל ותיכם הכא ממקן: **(ז)** גמי' נדרים נמי שנראו לארוס:

פירוש הרא"ש

לתרוקנה הוא סמוך, ובשא פליגי ב"ש סברי דיין שנראו לארוס ראשון לא מלי אחרון לאפר אלא נתרוקנה לאב מלי מיפר ולא מלי מיפר. וב"ס סברי אפילו נדרים שנראו לארוס ראשון ובעלה אחרון מפירין נדריה ואין האב יכול לאפר לבדו, והיינו תניא בוסיה דשמואל ממילתיה דב"ה. ן ומיגז גייז מילתא אחריתי היא ומפרש לה שבשני דברים נחלקו ב"ש וב"ה כלומר וסברי [ד] מיגז גייז ולענין ריפא דהך בריתא הוא דקתני אביה ובעלה אחרון מפירין נדריה הן הן דברי ב"ש דסברי מיגז גייז אבל ב"ה סברי מיקלם קלים ואין האב ואחרון אחרון יוכשין חלק ארוס ראשון, אבל בסיפא לא שייך למימר מיקלם קלים כיון שאבה קיים בדפרישת לעיל [דף סט. ד"ה אבל]. ולי נקטי לך אמתי נקט ומתארכה בו ביום כיון שלא הספיק הבעל לשמוע, ולריך לפרש דנו ביום אמיתת הבעל קאי ולא איום הנדר ולריך האב להפר ביום אמיתת הבעל דנתרוקנה רשות לאב ולגבי חלק הבעל הוה ליה ביום שמיעה דעתה מתרוקנה לרשות לאפר לה: **ושמע בעלה וגירשה ואהדרה ביומיה.** ובאהדרה מיירי דאין הבעל מיפר בקודמין דמסתפינא, ובלא אהדרה בהם הוה מלי מלמימר ד) דלי כשתיקה דמי מתרוקנה רשות לאב ומיפר, ואפלי דנקט ואהדרה לאשמועינן דוקא דאהדרה כיומיה אבל אם עבר היום לא מלי מיפר ה) אפילו הוו גרושין כשתיקה אע"ג דלא היתה מתחיל בסוף היום ו). ומיהו בירושלמי דפרקין [רש"ס] לא משמע הכי דגרסי בירושלמי גבי פלוגתא דרבי יוסי ר"י ורבנן אי הפרת נדרים הוא מעת לעת או עד שתסוך דוקא, נשתתק וחזר לדברו על דעתיה דרבי יוסי בר"י נותנין לו כ"ד שעות ולרבנן לעולם הוא מיפר והולך עד שיחזור לדברו לפני שקיעת החמה, חזר לדברו לפני שקיעת החמה שעה אחת שוב אינו יכול להפר, אלמא שעות שאינן ראוי להפר אינן מן המנין:

בית שמאי סברי נדרים נמי (ג) שראוי לארוס נתרוקנה רשות לאב ו) ומיגז גייז בית הלל סברי אביה ובעלה אחרון מפירין נדריה ולא מיגז גייז: **אביעיא** להו גירושין כשתיקה דמיא או כהקמה דמיא למאי נפקא מינה כגון שנדרה ושמע בעלה וגרשה ואהדרה ביומיה אי אמר מר כשתיקה דמי מצי מיפר לה ואי אמר מר כהקמה דמי לא מצי מיפר לה ת"ש

ב"ש נתרוקנה רשות לאב ומש"ה נהי דהכא נראו לארוס ראשון והפרה דליה כמאן דליתא דמיא דמכי מיית ליה בעולה לה אפ"ה כיון דארוס אחרון לגבי האי נדרא כמאן דליתיה דמי מטעמא דנפרש בסמוך מלי אב מיפר: ומיגז גייז. לא הבנתי דברי הראשונים זה אמאי מלי מיפר אב לאחריה בגיה שמאי דאמרי מיקלם מיגז גייז טפי מב"ה דאמרי מיקלם קלים. ועוד דאפי' אמרת מיגז גייז מ"מ מכי מיית ליה בעל תברייה לגזיזה דהתניא בברייתא דלעיל (דף סח:) שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת האב זו היא שנינו מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל ואם איתא דהפרה האב דקיימא קיימא אמאי לא מלי מיפר בעל לאחר מיתת אב דנהי דלא נתרוקנה לו רשות אב אפ"ה אב גייז דליה ובעל גייז דידיה אלא מאי אית לך למימר דנהי דמיגז גייז אפ"ה כי מיית ליה אזיזת דידיה וה"נ מאי שנא. וי"ל דהיינו טעמא משום דלב"ש דסבירא להו מיגז גייז כיון דכי הפר בעל אבטיל ליה פליגא דנדרא לגמרי הרי מעשה שלו נגמר ואסתלק ליה ארום לגמרי ונהי דכי מת ארום בטלה לה הפרה דליה מיהו מכיון דאסתלק ליה ארום מהכא[ס] ותו לא חזי האי נדרא לארוס כלל[ע] קם ליה אב בלא ארים והא פשטינן לעיל דכל היכא דליכא ארום אב מיפר דמקים קודמי הויה שניה לקודמי הויה ראשונה. אבל בהיא לעיל [סח:] דשמע אביה והפר לה אפי' אמרת דלמ"ד דמיגז גייז אסתלק ליה אב אפ"ה כי מת בטלה ליה הפרה דליה ולא מלי מיפר. היינו טעמייהו דב"ש דאמרי דאב מלי מיפר הכא בלא ארום אחרון. וב"ה סברי אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה דאין האב יכול להפר לבדו משום דלאו כמאן דליתיה דמי כ"ע מודו דאפי' נדרים שנראו לארוס נתרוקנה רשות לאב דלעיל [ע:] נמי אליבא דכ"ע אמרינן ואימא ה"מ בנדרים שלא נראו לארוס אבל בנדרים שנראו לארוס לא מלי מיפר אב ומסקי' דליתא אלמא כ"ע מודו דנתרוקנה רשות לאב אפי' בנדרים שנראו לארוס ואמאי איצטריכינן למימר הכא הכי אליבא דב"ש. ואפשר דהכי קאמרינן נהי דהכא איכא תרתי חדא דנראו לארוס ראשון ועוד דאיכא נמי ארוס אחרון וס"ד כיון דזכה בהן ארוס ראשון לא נתרוקנה בהם רשות לאב כל היכא דאיכא ארוס אחרון משום דאחרון כרעיה דראשון הוה בנדרים שזכה בהן ראשון דנהי דארוס אסתלק ליה מיהו כיון דאיתיה[ב] מעכב עליה דאב דאיהו נמי לא ליפר קמ"ל דליתיה. מיהו כי קאמר ליפוא דנמי לאו למימרא דהיכא דלא נראו אמרי' טפי דאב מיפר דאדרבה כי לא נראו לארוס ראשון לא נתרוקנה רשות לאב אלא משום דלענין זכיה דארוס עדיף נראו מלא נראו וכיון דעדיפא זכיה דארוס איכא למימר דאב לא מיפר וכדאמרי' לעיל [ע:] ואימא ה"מ בנדרים שלא נראו לאב אבל נראו לא מלי מיפר אב ומסקי' דליתא אלמא כ"ע מודו דנתרוקנה רשות לאב אפי' בנדרים שנראו לארוס ואמאי איצטריכינן למימר הכא הכי אליבא דב"ש. ואפשר דהכי קאמרינן נהי דהכא איכא תרתי חדא דנראו לארוס ראשון ועוד דאיכא נמי ארוס אחרון וס"ד כיון דזכה בהן ארוס ראשון לא נתרוקנה בהם רשות לאב כל היכא דאיכא ארוס אחרון משום דאחרון כרעיה דראשון הוה בנדרים שזכה בהן ראשון דנהי דארוס אסתלק ליה מיהו כיון דאיתיה[ב] מעכב עליה דאב דאיהו נמי לא ליפר קמ"ל דליתיה. מיהו כי קאמר ליפוא דנמי לאו למימרא דהיכא דלא נראו אמרי' טפי דאב מיפר דאדרבה כי לא נראו לארוס ראשון לא נתרוקנה רשות לאב אלא משום דלענין זכיה דארוס עדיף נראו מלא נראו וכיון דעדיפא זכיה דארוס איכא למימר דאב לא מיפר וכדאמרי' לעיל [ע:] ואימא ה"מ בנדרים שלא נראו לאב אבל נראו לא מלי מיפר אב ומסקי' דליתא דהכא דגרע דיניה דארוס ולא משום נראו לבעולה זכיה דארוס עדיפא טפי בנראו מלא נראו. ואם תרצה תפרש דמשום לתא דהיכא דליכא ארוס אחרון נקט ממי כיון דכאיכא[ד] ארוס אחרון נראו דבתמא הוא כדכתיבנא כנ"ל. ומייתי מהך בריתא תניא ממי הכי לשמואל משום דב"ה הא אמרי דאב ואדום אחרון מפירין נדריה שנראו לארוס ראשון ולא אב ולא לארוס אחרון משום דסבירא להו דארוס אחרון כראשון כי היכי דארוס ראשון אינו מיפר אלא נדרים שלא נראו לשום ארוס ה"נ ארוס אחרון לכיון שנראו לארוס ראשון לא מלי מיפר אב ולא לארוס אחרון אבל נראו לארוס אחרון אינו מיפר אב ולא ל